

ŠIFRA UČENIKA

M A T U R S K I I S P I T

JUN 2020.

CRNOGORSKI - SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI
JEZIK I KNJIŽEVNOST

U P U T S T V O

VRIJEME TRAJANJA TESTA JE 180 MINUTA

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja.

Učenik/učenica ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.

Test **MORA** biti **ČITKO** napisan hemijskom olovkom. Učenik/učenica može da piše ćirilicom ili latinicom, pisanim ili štampanim slovima, ekavskim ili ijekavskim izgovorom, jotovanom ili nejotovanom varijantom. Ako piše štampanim slovima, **MORA** istaći veliko slovo.

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem eseja

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo **prepišeš** svoje odgovore.**Zadatak će se vrednovati s nula bodova:**

- ako je odgovor netačan
- ako odgovor na zadatak višestrukog izbora **NIJE** prenijet na list za odgovore
- ako je zaokružen ili napisan i tačan i netačan odgovor
- ako je nečitko napisan odgovor/esej
- ako je odgovor/esej napisan grafitnom olovkom
- ako esej **NIJE** napisan na predviđenom mjestu, već samo na listovima za koncept (pisanje koncepta nije obavezno)

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.

Srećno!

* M 1 0 3 1 0 5 3 *

PRAZNA STRANA

Pročitaj tekstove 1, 2 i 3, a onda odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4 i 5.

Tekst 1

Osnovno značenje ovog pojma (lat. *communicare*) je: učiniti nešto zajedničkim, biti međusobno povezan. Jedna od definicija je da je komunikacija proces u kojem ljudi dijele informacije, misli i osjećanja, koja nose određena značenja. To se odnosi kako na izgovorene ili napisane riječi, tako i na informacije koje ne moraju biti napisane ili izrečene: izraz lica, pogled, položaj ruku, tijela, odijevanje. Komunikacija je i način da utičemo jedni na druge (na ponašanje, odluke, osjećanja).

U svakoj komunikaciji postoji poruka (misao, ideja, neverbalna poruka). Slanjem poruke počinje proces: osoba koja želi da pošalje, prenese misao ili ideju drugoj osobi (primaocu), čini to posredstvom nekog kanala (npr. telefonom, pismom, licem u lice) i uz pomoć simbola (npr. riječ; gest, izraz lica). Da bismo znali da je slanje poruke bilo uspješno i da je poruka shvaćena ili dekodirana, potrebno je da od sagovornika dobijemo neku reakciju ili povratnu informaciju (eng. *feedback*). Slanje poruke gotovo nikada se ne dešava „pravolinijski“, jer u komunikacijskom polju postoje brojne stvari koje mogu ometati tačan prenos poruke ili povratne poruke. Osim fizičke buke, naša jaka osjećanja, snažne potrebe, različiti sistemi vrijednosti, generacijske razlike, stereotipi, predrasude (psihološka „buka“ ili šumovi) – čine da komunikacija ne ide glatko i da se ne razumijemo odmah i dobro.

(Tekst preuzet iz: *Pedagoško-psihološki aspekti nastave*, izdavač: Zavod za školstvo, Podgorica 2014)

Tekst 2

Kanali komunikacije postaju sve važniji za ostvarivanje poslovnih ciljeva. Npr. (e)marketing zahtijeva da se odredi cilj i način korišćenja (e)kanala komunikacije za ostvarivanje tih ciljeva. A kanali (e)komunikacije su: razgovor, telefon, pisma, klasični mediji, onlajn mediji, mejl, veb-sajt, društvene mreže...

Tekst 3

(Preuzeto sa <https://www.link-elearning.com>: *Osnove poslovne komunikacije*)

1. Koji pojam povezuje sva tri teksta?

.....
1 bod

2. Navedi dva elementa iz tekstova 1 i 3 koji nedostaju ili nijesu očigledni u tekstu br. 2.

.....
1 bod

3. Ako je konstatacija tačna, zaokruži T, a ako nije, zaokruži N i obrazloži odgovor.

KONSTATACIJA	TAČNO NETAČNO	OBRAZLOŽENJE ODGOVORA
Feedback je neostvarljiv u situaciji kada se poruka šalje preko klasičnih medija (televizije, radija, novina).	T N	

1 bod

4. Šta iz teksta br. 1 nedostaje u tekstu br. 2 a bitno je za tačnost prenosa poruke?

.....
.....
1 bod

5. A) Ako pošalješ nekom nacrtano srce, poruka je:

1. verbalna
2. neverbalna

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

1 bod

B) Na primjeru „srca“ (iz zadatka pod A) objasni pojam dekodiranje.

.....
.....
2 boda

Hamlet osuđen na tri godine

Predstava „Nastavite, molim“, odigrana u Srpskom narodnom pozorištu 29. juna, druge godine Šekspir festivala, bila je više nego zanimljiva.

Predstava (autori Jan Dujvendak i Rodžer Bernat, produkcija „Dreams Come True“ iz Ženeve, Švajcarska) koncipirana je kao pravo suđenje Hamletu. Od 2011, kada je prvi put izvedena, do sada igrana je 157 puta u raznim zemljama, uvijek s drugim učesnicima i različitim ishodima. Jer svaki put budu odabrana (samo) tri glumca za uloge Hamleta, Ofelije i Gertrude, a sudija, tužitelj, branilac, vještaci, milicioneri su autentične osobe iz date sredine i sude po važećim zakonima, pri čemu su porota ljudi iz publike.

Hamlet se u datom trenutku raspravljao sa svojom majkom Gertrudom, koja se udaje za strica mu Klaudija, za koga on zna šta je učinio i pokušava i drugima da otvori oči, a kada je primijetio da se zavjesa mrda, ne znajući i ne vidjeći šta je iza, a misleći da je pacov, nožem je kroz nju probo Polonija. Zbunjen i onim što je nehotice učinio i otkud Polonije tu, prenio je tijelo na terasu...

Usljedile su optužbe, i svjedoci, i vještaci, i optuženi... Dok govore, publici su okrenuti leđima, licem (koje publika vidi na ekranu) prema sudiji, tako da je zapravo u glavnoj ulozi suđenje samo. Ne bi bilo nezanimljivo, ali bi bilo preopširno citirati šta je ko govorio. No, pomenimo tek poneki detalj...

Optužba je forsirala elemente ubistva, pozivajući se, između ostalog, i na član 113 našeg krivičnog zakona, odbrana je govorila da to nije čak ni ubistvo iz nehata, već nesrećan slučaj, budući da Hamlet niti ima ikakav motiv da ubije Polonija niti je mogao pretpostaviti da se ovaj krije i šunja iza zavjese...

Interesantno, posebno sa stanovišta pitanja istine i pravde, niko od zvaničnih pravnih lica nije mario za dio Hamletovog iskaza u kome je govorio o Klaudiju, o onome što je ovaj tako perfidno počinio, osvajajući potom i vlast, i ženu, i klicanje ljudi umjesto zatvora. Klaudije čak nije ni prisutan. On je u Italiji na turističkom putovanju i na odmoru...

Predstava je imala tri pauze. Uz cigaretu ispred pozorišta konsenzusom je zaključeno – sudija je baš dasa, ima harizmu. A branilac Petar Učajev se pokazao ne samo kao majstor svog zanata nego i kao dobar glumac. Taj scenski nastup, način obraćanja, intonacija koju smo vidjeli tokom završne riječi odbrane za svaku su pohvalu.

Upečatljiv utisak koji predstava ostavlja jeste kako zapravo autori Jan Dujvendak i Rodžer Bernat preispituju relaciju pozorišta i prava, odnosno ukazuju na to da realnost čak i kad je najgrublja i najteža, dobija smisao, pa čak i neku ljepotu kad se prožme kreativnošću, a biva ne samo teška nego i banalna, strašna, a besmislena kad joj se oduzme to zrnce duhovnosti.

Odjekivao je nakon predstave gromoglasan, dug aplauz. Pljeskalo se snažno svim izvođačima, doduše sudiji Majiću više za scenski nastup i harizmu nego za presudu.

Negdje pred kraj, prije nego što će šarmantni Majić iznijeti presudu, Nikita Milivojević je saopštio zanimljivu statistiku ove predstave. Naime, na 157 prethodnih suđenja u 13 zemalja Hamlet je bio oslobođen 79 puta. U Cirihu je čak odlučeno da dobije obeštećenje od 80 000 eura. Dva puta je predmet vraćen radi izmjene optužbe, zatim dva puta (u Milanu) je oslobođen optužbe za ubistvo bez predumišljaja, ali je osuđen na godinu dana zatvora zbog izmjene mjesta izvršenja zločina. Jedanput (Melburn) porota nije došla do jednoglasne presude. Osuđen je 73 puta za nenamjerno ubistvo, na kazne od osam i 10 mjeseci po jedanput, po tri puta na dvije i tri godine, osamnaest puta na pet godina, deset puta na šest godina, devet puta na sedam godina, jedanaest puta na osam godina, tri puta na 12 godina,

jednom na 15 godina...

(priređeno prema tekstu preuzetom sa <https://www.blic.rs/kultura/vesti/hamlet-u-srbiji-osudjen-na-tri-godine/d2n1d4f>)

6. U Srpskom narodnom pozorištu odigrana je predstava:

1. *Hamlet osuđen na tri godine*
2. *Nastavite, molim*
3. *Dreams Come True*

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

7. Hamletu se sudi za:

1. suprotstavljanje Klaudiju
2. raspravu s majkom
3. ubistvo Polonija

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

8. U tekstu se kaže da je predstava bila *više nego zanimljiva*. Do izražaja dolazi i kreativnost učesnika predstave. Pozivajući se na tekst, dokaži date tvrdnje.

.....
.....

2 boda

9. Ako je iskaz tačan, zaokruži T, a ako nije tačan, zaokruži N.

Branilac Petar Učajev je glumac Srpskog narodnog pozorišta.	T	N
Porota u Cirihi odlučila je da se Hamletu plati 80 000 eura.	T	N
Sudija Majić je dobio snažan aplauz samo zato što je Hamleta osudio na tri godine.	T	N

1 bod

10. Hamlet je na prethodnih 157 suđenja oslobođen optužbe 79 puta. Koristeći informacije iz teksta, objasni zašto su porote u tim zemljama donijele takvu presudu.

.....
.....

1 bod

11.

Zaokruži broj ispred lika žene koju Leone Glembaj jedinu poštuje u kući Glembajevih i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. Angelika
2. Fanika Canjeg
3. baronica Kasteli

1 bod

12.

motiv srdžbe
motiv žrtvovanja
motiv pobjede zahvaljujući snalažljivosti
motiv praštanja

Pored naziva književnog djela, iz datog niza prepisi odgovarajući motiv. Pazi, jedno djelo je suvišno.

1. *Banović Strahinja* .....
2. *Antigona* .....
3. *Sumatra* .....
4. *Ilijada* .....
5. *Kanjoš Macedonović* .....

2 boda

Na osnovu odlomka, kao i cjelokupne pjesme, uradi zadatke 13, 14 i 15.

(...)

Maločas prekrasan, a sad smešan, jadan,
krilati se putnik bori s okovima;
s lule jedan mornar duva mu dim gadan
u kljun, drugi mu se ruga skokovima.

Tom knezu oblaka i pesnik je sličan;
on se s burom druži, munjom poji oči,
ali na tlu sputan i zemlji nevičan,
divovska mu krila smetaju da kroči.

13.

A) Napiši naziv pjesme iz koje je odlomak, kao i ime i prezime njenog autora.

.....

1 bod

B) Što je tema pjesme?

.....

1 bod

14. Ko je krilati putnik koji se „bore s okovima“?

.....

1 bod

15. Koga simbolizuje krilati putnik u pjesmi?

.....

1 bod

16. U djelu *Čiča Gorio* otac pokazuje безусловnu ljubav prema svojim kćerkama. Kako završavaju iluzije čiča Gorioa kao roditelja?

.....
.....

2 boda

17. Koji lik u djelu ostaje vjeran čiča Goriou do posljednjeg trena?

.....

1 bod

18. Pored datog pojma upiši za koji je književni rod karakterističan.

retrospekcija .....

remarka .....

rima .....

čin .....

1 bod

19. Napiši naziv književne epohe koja prethodi realizmu i one koja mu slijedi.

..... → REALIZAM → .....

1 bod

20. Pored stihova iz *Gorskog vijenca* napiši ime lika koji ih izgovara.

1. O, Stamble, zemaljsko veselje,/kupo meda, goro od šećera,/banjo slatka ljudskoga života,/đe se vile u šerbet kupaju.

.....

2. Ja sam proša sito i rešeto,/ovaj grdni svijet ispitao,/otrovi mu čašu iskapio,/poznao se s grkijem životom.

.....

3. I još ću vi jednu sprdnju pričat/(a znam čisto vjerovat nećete):/vidio sam ljude u Mletkama/đe na konop skaču i igraju.

.....

3 boda

21. alegorija   naracija   epitet   hiperbola

A) Prepiši književnoteorijski pojam koji ne pripada datom nizu.

.....

1 bod

B) Obrazloži odgovor pod A imenujući književnoteorijske pojmove.

.....

.....

1 bod

22. Kako se zove najpoznatiji književni spomenik iz Crne Gore (12. vijek) pisan zetskom redakcijom staroslovenskog jezika?

.....

1 bod

23. U riječi **napitci** nije izvršena jedna glasovna promjena. Koja?

1. jednačenje suglasnika po zvučnosti
2. druga palatalizacija (sibilarizacija)
3. uprošćavanje suglasničkih grupa

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

24.

A) Napiši ispravno skraćenice za riječi:

1. takozvani .....
2. Međunarodni monetarni fond .....
3. na primjer .....

1 bod

B) Broj napiši slovima.

617. ....

1 bod

25.

A) Rečenicu dopuni riječju/riječima iz zagrade, vodeći računa o njenom/njihovom značenju.

Palo joj je nešto ..... (na pamet / napamet).

1 bod

B) Promjenljivim riječima u rečenici koju treba dopuniti (u zadatku pod A) odredi padež.

.....
.....

1 bod

26.

A) Zaokruži broj ispred lika koji ne pripada datom nizu.

1. Astrov
2. Sonja
3. Lotika
4. Vojnicki

1 bod

B) Obrazloži odgovor pod A imenujući književna djela iz kojih su likovi.

.....
.....

1 bod

27.

U sljedećim stihovima prepoznaj i upiši nazive lirskih paralelizama (figura ponavljanja).

Što je nebo – da je list artije,
što je gora – da su kalemovi
što je more – da je crn murećep .....

Čujem u snu
Sanjam u snu
Vidim u snu .....

2 boda

30. Ponuđene su dvije teme za pisanje eseja. Zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala i napiši esej koji treba da sadrži od 250 do 300 riječi.

Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak).

Poštuj zahtjev o broju riječi +/-10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE, a na 330. riječi PRESTAJE čitanje). Eseg MORA biti napisan na listovima predviđenim za pisanje eseja (esej napisan na listovima za koncept NE ČITA SE). Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

1. Čeznja za nedostižnim u *Seobama* Miloša Crnjanskog

Uputstva za pisanje eseja:

- Napiši kojem književnom pravcu pripada djelo *Seobe*.
- Iznesi argumentovano mišljenje o žanrovskom određenju romana (istorijski, psihološki, poetski/lirski).
- Ukaži na kružnu/prstenastu kompoziciju djela i paralelnu radnju romana.
- Opiši način života, nade, stremljenja, unutrašnje promjene:
  - Vuka Isakovića,
  - Arandžela Isakovića,
  - gospođe Dafine.
- U vidu zaključka objasni naslov prve i završne cjeline romana.

2. Čitam i ono što (ne) moram

Uputstva za pisanje eseja:

- Šta voliš da čitaš i zašto?
- Napiši na što te asocira riječ *lektira*.
- Podijeljena su mišljenja o tome da li je neophodno čitati književna djela koja su još prije 2-3 decenije uvrštena u predmetni program. Navedi naziv književnog djela (izuzev epova i epskih pjesama) na osnovu kojeg ćeš argumentovano saopštiti svoj stav ZA čitanje lektire ili PROTIV njega.
- Za epove i epske narodne pjesme mladi obično kažu da ne razumiju sve riječi, da im je radnja daleka i dosadna. Napiši svoje mišljenje o tim književnim vrstama imenujući ep i epsku pjesmu na osnovu kojih ćeš obrazložiti svoj stav.
- Da bi srednjoškolicima u eri modernih komunikacija približio vrijedna književna djela, glumac Ivan Jevtović, sa svojim kolegama, osmislio je Pozorište lektira „Vladimir Jevtović“. Kroz igru i glumu, uz razgovor i sugestije učenika, ali i profesora, na repertoaru su i djela iz srednjoškolske lektire. Svako izvođenje predstave prati radionica u kojoj učenici, koji su publika, diskutuju s glumcima i profesorima. Mogu birati scene koje žele ponovo da odgledaju ili da ih kao reditelji izmijene a da ih glumci po njihovom scenariju odigraju. Cilj je adekvatno i bolje razumijevanje djela. Argumentovano iznesi svoje mišljenje o ovom primjeru i ideji.
- Saopšti svoj prijedlog/prijedloge šta uraditi da se poveća procenat školaraca koji čitaju književna djela predviđena predmetnim programom.

25 bodova

1.									
2.	☐	☐	☐	☐					
3.	☐	☐	☐	☐					
4.	☐	☐	☐	☐					
5.	☐	☐	☐	☐					
6.	☐	☐	☐	☐					
7.	☐	☐	☐	☐					
8.	☐	☐	☐	☐					
9.	☐	☐	☐	☐					
10.	☐	☐	☐	☐					
11.	☐	☐	☐	☐					
12.	☐	☐	☐	☐					
13.	☐	☐	☐	☐					
14.	☐	☐	☐	☐					
15.	☐	☐	☐	☐					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.									
2.	☐	☐	☐	☐					
3.	☐	☐	☐	☐					
4.	☐	☐	☐	☐					
5.	☐	☐	☐	☐					
6.	☐	☐	☐	☐					
7.	☐	☐	☐	☐					
8.	☐	☐	☐	☐					
9.	☐	☐	☐	☐					
10.	☐	☐	☐	☐					
11.	☐	☐	☐	☐					
12.	☐	☐	☐	☐					
13.	☐	☐	☐	☐					
14.	☐	☐	☐	☐					
15.	☐	☐	☐	☐					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.									
2.	☐	☐	☐	☐					
3.	☐	☐	☐	☐					
4.	☐	☐	☐	☐					
5.	☐	☐	☐	☐					
6.	☐	☐	☐	☐					
7.	☐	☐	☐	☐					
8.	☐	☐	☐	☐					
9.	☐	☐	☐	☐					
10.	☐	☐	☐	☐					
11.	☐	☐	☐	☐					
12.	☐	☐	☐	☐					
13.	☐	☐	☐	☐					
14.	☐	☐	☐	☐					
15.	☐	☐	☐	☐					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9